

Chisalita (AEI): Pentru România, impactul scumpirii gazelor este amortizat temporar prin plafonari si productie interna

Impactul cresterii pretului gazelor naturale la hub-ul TTF din Amsterdam este amortizat temporar, în România, prin plafonari si productie interna, dar daca tensiunile persista, presiunea pe industrie, inflatie si economie va deveni inevitabil, considera Dumitru Chisalita, presedintele Asociatiei Energia Inteligenta.

"Explozia de 40% a TTF (benchmark-ul european de referinta pentru gazele naturale tranzactionate pe bursa) nu este rezultatul unui singur eveniment. Este produsul unei piete fragile, tensionate structural, lovita de un soc geopolitic major. Gazul european ramâne: sensibil la conflict, dependent de GNL, vulnerabil la blocaje logistice, predispus la reactii emotionale. Pentru România, impactul este amortizat temporar prin plafonari si productie interna, dar daca tensiunile persista, presiunea pe industrie, inflatie si economie va deveni inevitabil. Energia nu mai este doar o marfa. Este un indicator al stabilitatii geopolitice globale. Iar TTF este termometrul acestor fragilitati", a explicat Chisalita, într-o analiza transmisa marti AGERPRES.

Un atac cu drone atribuit Iranului a lovit instalatii majore de gaz lichefiat (LNG) în Qatar (în special complexul Ras Laffan). Qatar, fiind unul dintre principalii exportatori de LNG din lume, a oprit productia de gaze lichefiate dupa acest atac. Aceasta oprire a eliminat o parte semnificativa din oferta globala de LNG - resursa esentiala pentru Europa, care importa LNG pentru a compensa lipsa de gaz rusesc. Aceasta reducere brusca a ofertei a alimentat un salt puternic al preturilor TTF (cu 40%).

În plus, instabilitatea geopolitica a afectat si traficul maritim în Strâmtoarea Ormuz, un punct cheie prin care trec o parte semnificativa din exporturile energetice globale (petrol si LNG).

"Chiar înainte de aceasta criza actuala, stocurile de gaze din Europa erau relativ scazute si piata era tensionata din cauza cererii sezoniere, costurilor de transport si cerintelor de regasire a stocurilor dupa iarna trecuta. Astfel, un soc de oferta (chiar temporar) genereaza o reactie disproportionata a preturilor. Pretul TTF reflecta dinamica globala a ofertei si cererii pentru gaze naturale. Piata ramâne sensibilă la factori: geopolitici (razboaie, tensiuni în Orientul Mijlociu), logistici (transport maritim, capacitati de regazeificare), stocuri si cerere sezoniera, si poate fluctua semnificativ în perioade scurte când apar perturbari majore", subliniaza ura citata.

Presedintele Asociatiei Energia Inteligenta considera, astfel, ca majorarea de 40% la TTF nu este cauza unui singur factor intern, ci de combinatie între o perturbare neasteptata a ofertei la nivel global si emotii pe piata (oamenii se asteapta la aprovizionare limitata), ceea ce creste presiunea pe preturi.

Dumitru Chisalita a explicat si de ce pretul gazului european tranzactionat la Title Transfer Facility (TTF) reactioneaza mai violent decât cel al petrolului de referinta Brent crude, aratând ca motivul tine de structura pietei, nu doar de geopolitica.

Astfel, în timp ce piata petrolului este mult mai mare si mai lichida, cu o productie globala de 105 milioane barili/zi, fluxuri diversificate, stocuri strategice în multe tari si capacitate mare de redirectionare, gazul este mai regional si mai rigid.

"Gazul (mai ales în Europa) are: infrastructura fixa (conducte, terminale LNG), capacitate limitata de transport rapid, depozite de înmagazinare a gazelor limitate. Daca se blocheaza 10% din oferta nu se poate compensa imediat aceasta lipsa din piata si piata reactioneaza disproportionat. Gazul nu are înca flexibilitatea globala pe care o are petrolul", a comentat presedintele AEI.

În plus, în cazul titeiului SUA, China și UE au rezerve strategice enorme și pot elibera milioane de barili/zi. Gazul este stocat doar sezonier, existând o capacitate limitată. Dacă volumul gazelor din depozite este redus se instaurează rapid panică. Asta face ca traderii de gaz să reacționeze anticipativ la lipsa gazelor și volatilitatea este mult mai mare decât la titei, a mai precizat el.

"Cererea de gaz este mai puțin flexibilă. În cazul benzinei consumatorii pot reduce folosirea mașinilor și astfel se poate reduce cererea. În cazul gazului nu poți opri încălzirea orașului și centralele trebuie să funcționeze. Asta face piața mai "nervoașă". Europa este structural mai vulnerabilă la gaz. După reducerea importurilor rusești Europa depinde mult de GNL, fiind în concurență cu Asia pentru aceleași cargouri. Asta face ca orice risc în Orientul Mijlociu să lovească direct în TTF. Petrolul, în schimb, este deja globalizat și diversificat", se mai arată în analiză.

Totodată, piața TTF este mai mică, mai puțin lichidă decât petrolul și mai influențată de fluxuri speculative iar un volum relativ mic de capital poate mișca pretul mai puternic decât pe Brent.

"De aceea vedem creșteri de preturi mai mari de 30-50% la gaz, în timp ce petrolul urcă doar 5-10% în aceeași perioadă", a punctat Chisaliță.

Pentru viitor, acesta consideră că evoluția pretului gazelor naturale pe hub-ul TTF este foarte incertă însă, în scenariul unor tensiuni geopolitice persistente (blocarea totală și continuă a Strâmtorii Ormuz care afectează aproape 20% din comerțul global de LNG), prețurile TTF ar putea urca semnificativ peste nivelurile actuale, posibil să fie până în 90 euro/MWh în scenarii extreme de perturbare a aprovizionării.

"Acest scenariu reflectă o reacție de piață la riscul aprovizionării, nu o predicție "sigură", precizează sursa citată.

În scenariul normalizare/ofertă mai bună, pe măsura ce stocurile și aprovizionarea LNG rămân relativ solide și cererea nu explodează, pretul TTF ar putea oscila în jurul unor valori moderate, posibil sub 40-50 euro/MWh, mai ales dacă există pace geopolitică și niveluri bune de stocare.

Pe termen mediu (2026-2027), analistul crede că pretul gazelor naturale europene va fi influențat de factori structurali precum diversificarea surselor (mai mult LNG din SUA/Alte regiuni și cerere) și politica energetică sezonieră a UE.

În România, pentru populație impactul scumpirii gazelor este zero atât timp cât cerea de gaze poate fi acoperită de ofertă, pentru că prețurile sunt plafonate prin schema guvernamentală.

Pentru industrie și economie, având în vedere că prețurile de vânzare a gazelor naturale la consumatorii industriali sunt adesea legate prin contract de pretul TTF, creșterea acestuia duce și la creșterea pretului la consumatorii industriali. Un pret de 40 euro/MWh pe TTF poate duce la o creștere a pretului la consumatorii noncasnici cu circa 20% față de anul 2025, dar un pret de 60 euro/MWh pe TTF poate duce la o creștere a pretului la consumatorii noncasnici cu aproximativ 40% față de anul 2025.

"România produce o parte din electricitate pe gaz. Dacă gazul se scumpește crește costul energiei electrice pe piața liberă. Chiar dacă avem hidro și nuclear, gazul stabilește adesea pretul marginal în piață. Paradoxul scurt, există și un efect pozitiv pe termen scurt statul încasează taxe și dividende mai mari. Dar dacă economia încetinește din cauza energiei scumpe, efectul net poate deveni negativ", a mai menționat Dumitru Chisaliță.

El subliniază, însă, că România este într-o poziție mai bună decât multe state UE deoarece are producție internă semnificativă, are depozite subterane relativ bine dezvoltate și urmează să înceapă producția offshore din Marea

Neagra prin proiectul Neptun Deep (probabil 2027-2028).